

STATISTIKK FOR ARKIVINSTITUSJONER OG ARKIV I BIBLIOTEK OG MUSEUM

2016

STATISTIKKEN I KORTE TREKK

Statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i museum og bibliotek 2016 omfatter svar fra 144 (av 160 spurte) institusjoner. 30 er rene arkivfaglige institusjoner, 61 er museum og 53 er bibliotek (inkludert dokumentasjonssenter og lokalhistoriske arkiver/samlinger).

Det er pr. 2016 totalt bevart 532 053 hyllemeter (hm) arkiv. 486 569 hm (92 %) er bevart i rene arkivinstitusjoner, 33 346 hm (6 %) i museum og 12 139 hm (2 %) i bibliotek.

117 181 hyllemeter er privatarkiver - arkiver fra organisasjoner, bedrifter og enkeltpersoner. Dette betyr at privatarkiv nå utgjør 22 % av den totalt bevarte bestanden, Andelen privatarkiv har ikke økt nevneverdig de siste årene.

Total arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 371 962 hm, det vil si ca. 70 % av total bestand. En stor andel av privatarkivene er ikke ordnet og katalogisert og i praksis utilgjengelige - i snitt en tredjedel. Kommunale arkiver er også i langt mindre grad ordnet og katalogisert enn statlige arkiv. Dette trekker sammen med privatarkiv snittet ned.

Det er til sammen bevart 2 314 offentlige og 205 private digitalt skapte arkiv(del)er. Den bevarte mengden digitalt skapte offentlige arkiv er økende. Likevel er digitalt skapt arkivmateriale fremdeles i svært liten grad bevart. Særlig ligger arkiv fra privat sektor langt etter.

Arkivinstitusjonene oppbevarer mest foto og film, med henholdsvis ca. 18 millioner foto og nesten 50 000 filmer. Også museene oppbevarer mye foto og film. Fagbibliotekene har flest lydfestinger.

Arkiverket har digitalisert desidert mest papirmateriale, med over 45 millioner digitaliserte sider. Museene har digitalisert flest foto (nesten 700 000 filer), tett fulgt av de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene.

Arkiverket har registrert nesten alle sine arkiver i Asta, men det er de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene som totalt sett har registrert flest arkiver (nesten 40 000 arkiver).

80 % av arkivinstitusjonene har publisert sine arkivkataloger på Arkivportalen.no. Det samme gjelder for bare 36 % av museene og 10 % av bibliotekene. Når det gjelder publisering av informasjon om enkeltarkiver, er det Arkiverket som har publisert mest.

Arkiverket har flest lesesalsbesøk (14 630) og unike brukere på nettsted (1,6 millioner). Her er det Digitalarkivet som er den store magneten.

De (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene har flest forespørsler (33 781), og herav suverent flest som gjelder eiendom og rettighetsdokumentasjon. Totalt sett har antall forespørsler gått ned siden 2015.

Samlet kommer det fram 673,2 faste og 86,25 midlertidige arkivfaglige årsverk i bevaringsinstitusjonene.

OM STATISTIKKEN

Riksarkivaren har som oppgave å hente inn årlig arkivstatistikk fra arkivinstusjoner, bibliotek og museum (ABM-sektoren). Denne oppgaven var tidligere tillagt Kulturrådet. Formålet med statistikken er å få et overordnet bilde av situasjonen for arkivene i arkivinstusjoner, bibliotek og museum, og å måle endringer på viktige områder over tid. Oversikten brukes til å definere behov for sektoren, og benyttes av Riksarkivaren i arbeidet med veiledning, i oppfølgingen av bevaringsinstusjonene, og i rollen som utviklingsaktør. Tallene som hentes inn sendes også videre til Statistisk sentralbyrå, der de publiseres i den årlige rapporten «Kulturstatistikk».

Statistikken for arkivinstusjoner og arkiv i bibliotek og museum (også kalt "Arkivstatistikken") for 2016 omfatter svar fra 144 instusjoner; 30 arkivinstusjoner, og 61 museum og 53 bibliotek (inkludert dokumentasjonsenter og lokalhistoriske samlinger/arkiver) som bevarer arkiv. 160 instusjoner fikk tilsendt spørreskjema, det vil si at den totale svarandelen i år ligger på 90 % (97 % for arkivinstusjoner, 88 % for museum og 88 % for bibliotek). De fleste instusjonene har svart på alle spørsmålene, mens noen få bare har svart på spørsmålene om bestand i hyllemeter.

Statistikken er som tidligere år delt i to - en egen for arkivinstusjoner og en annen, litt mindre omfattende, for museum og bibliotek. Spørreskjemaet inneholder blant annet spørsmål om arkivbestand, bruk av arkiv, formidling og intern organisering. Spørsmål fra tidligere år er i stor grad uendret, men for 2016 har spørsmålene knyttet til digitalt skapt arkivmateriale blitt flere.

For rapporteringsåret 2016 har det skjedd noen endringer i kategoriseringen av instusjoner. Dette har ført til at noen av tallene, for noen kategorier, er vanskelig å sammenligne med tidligere år. Det er ikke noe problem å sammenligne samlet tall for 2016 med samlet tall fra 2015. Endringene i kategoriseringen har blitt gjort for å samle instusjonene i mer naturlige kategorier enn tidligere. De største endringene er at Nasjonalbiblioteket har blitt flyttet fra "andre arkivinstusjoner" til "fagbibliotek" og at Museene i Akershus (MiA), Lillehammer museum (inkl. Opplandsarkivet avd. Maihaugen) og Forsvarets museer er flyttet fra "andre arkivinstusjoner" til "museum". Vi har også flyttet noen mindre lokalhistoriske instusjoner derfra til den nye underkategorien "lokalhistoriske samlinger/arkiver" under "bibliotek". Se vedlegg 1 for mer informasjon om gjeldende kategori-inndeling.

Arkivstatistikken gir kunnskap om situasjonen i de ulike sektorene og anledning til å følge utviklingen over tid. Det er likevel visse mangler ved statistikken. Ikke alt historisk arkivmateriale omfattes av denne statistikken. For statlig materiale dekker statistikken omtrent alt relevant materiale da Arkiverket er depotinstusjon for den statlige forvaltningen. Når det gjelder de kommunale arkivene dekker statistikken bare materialet som er kommet inn til de (fylkes)kommunale arkivinstusjonene (byarkiv, fylkesarkiv og interkommunale arkivordninger - som er depotinstusjonene for kommunenes historiske arkiver). Dette betyr at kommuner som ikke benytter en kommunal arkivinstusjon som depot ikke er omfattet av denne statistikken. Per desember 2016 gjelder dette ca. 15 % av norske kommuner. I Riksarkivarens "Kommuneundersøkelse" for 2016 kan du lese mer om kommunal sektors arkivdanning og bevaring. For privatarkivmateriale dekker statistikken bare det materialet som er kommet inn til instusjonene som spørreskjema sendes til (skjema sendes til alle instusjoner som Arkiverket vet oppbevarer privatarkiver).

HYLLEMETER BESTAND

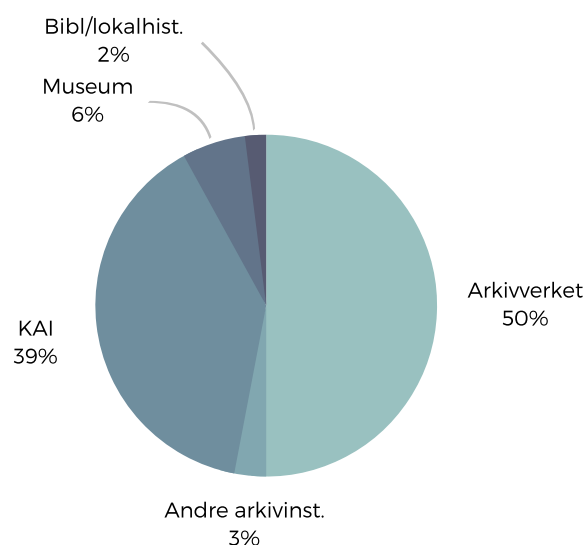
Pr 2016 er det totalt bevart 532 053 hyllemeter arkiv i norske arkivinstitusjoner, museum og bibliotek.

92 % av arkivmaterialet blir bevart i det vi har definert som rene arkivinstitusjoner. Arkivverket bevarer 265 721 hm. De kommunale og fylkeskommunale arkivinstitusjonene (forkortet KAI*) bevarer til sammen 207 779 hm. De andre arkivinstitusjonene, blant dem Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, VID historiske arkiv (tidligere Misjonsarkivet) og Stortingsarkivet, bevarer 13 069 hm.

Museene og bibliotekene bevarer til sammen 8 % av den totale arkivmengden - 45 485 hm.

Arkivinstitusjonene bevarer både offentlige og private arkiver, mens museene og bibliotekene i all hovedsak bevarer privatarkiver:

Fordeling av total arkivbestand (hm)

Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Tilvekst totalt 2016	Hyllemeter privatarkiv	Tilvekst privatarkiv 2016
Arkivverket	265 721,0	3 301,0	35 574,0	1 752,0
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	207 778,5	9 898,8	30 715,7	2 414,2
Andre arkivinstitusjoner	13 069,0	723,0	10 524,0	723,0
Sum arkivinstitusjoner	486 568,5	13 922,8	76 813,7	4 889,2
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	9 089,0	675,0	8 775,0	377,53
Folkebibliotek	1 259,0	41,0	487,3	60,0
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 791,0	371,0	1 356,0	59,0
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	12 139,0	1 087,0	10 618,3	496,53
Museer	33 345,8	2 036,3	29 748,6	1 721,8
SUM ALLE	532 053,3	17 046,1	117 180,6	7 107,53

Den samlede tilveksten for 2016 er 17 046 hyllemeter. Den er klart størst i de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene, som hadde en samlet tilvekst på like under 10 000 hm.

Total bestand som utgjøres av privatarkiv er på 117 181 hyllemeter. Det er en økning fra 2015, da tallet lå på 110 507 hm. Privatarkiv utgjør nå 22 % av den totalt bevarte bestanden i Norge. De siste to årene har denne andelen ligget på 21,7 %.

* KAI-institusjoner inkluderer byarkiv, fylkesarkiv og interkommunale arkiv.

Total arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 371 962 hyllemeter. Dette betyr at rundt 70 % av arkivmateriale i Norge er ordnet og katalogisert, og dermed mulig å finne fram i. Det er, og vil alltid være, et etterslep i ordning og katalogisering, selv om ordningsgraden for arkivmateriale har økt. Andelen ordnet materiale varierer mellom de ulike institusjonstypene:

Institusjonstype	Hm totalt	Hm ordnet	Andel som er ordnet
Arkiverket	265 721,0	203 814,0	76,7 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	207 778,5	127 266,2	61,3 %
Andre arkivinstitusjoner	13 069,0	10 954,5	83,8 %
Sum arkivinstitusjoner	486 568,5	342 034,7	70,3 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	9 089,0	8 081,5	88,9 %
Folkebibliotek	1 259,0	1 014,0	80,5 %
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 791,0	1 344,0	75,0 %
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	12 139,0	10 439,5	86,0 %
Museer	33 345,8	19 487,5	58,4 %
SUM ALLE	532 053,3	371 961,7	69,9 %

Arkivinstitusjonene har blitt bedt om å oppgi et anslag for ledig magasinkapasitet, det vil si hvor mye ledig plass de har til å ta imot nytt arkivmateriale. Det totale anslaget er 117 969 hyllemeter. De to største institusjonene, Arkiverket (samlet kapasitet i alle magasinene, på alle lokasjoner) og Bergen Byarkiv, oppgir mest ledig kapasitet i sine magasiner - noe som er naturlig. Den ledige kapasiteten er ikke stor nok til å dekke behovet. I Riksarkivarens kartlegging av statlige arkiver (2014) anslås det at det finnes rundt 250 000 hm papirarkiver ute i statlig forvaltning. "Kommuneundersøkelsen" for 2016 melder at det finnes rundt 240 000 hm papirarkiver ute i kommunene. I tillegg er det et stort etterslep på bevaring av privatarkiv.

DIGITALT SKAPT MATERIALE

Spørreskjemaet har for tidligere år hatt spørsmål om antall uttrekk, Med uttrekk menes en eksport av systemets interne databaseinnhold til en annen struktur som er mer egnet for langtidsbevaring i digitalt depot. Det har kommet tilbakemeldinger på at denne måten å måle alt digitalt skapt arkivmateriale på kan by på utfordringer. Spesielt gjelder dette for institusjonene som i hovedsak bevarer privatarkiv. Noen institusjoner har bemerket at de i realiteten oppbevarer mer enn det de har rapportert inn i statistikken.

Spørsmålene om digitalt skapt arkivmateriale er for 2016 tredelt. For både offentlig og privat materiale spørres det om:

- 1) totalt antall digitalt skapte arkiv(del)er*
- 2) antall digitale arkiv(del)er som er strukturerte datasett ihht. standard
- 3) antall strukturerte datasett som er kvalitetssikret**

Institusjonstype	Digitalt skapt: Offentlig			Digitalt skapt: Privat		
	Arkiver totalt	Strukturerte datasett	Kvalitets-sikret	Arkiver totalt	Strukturerte datasett	Kvalitets-sikret
Arkiverket	1 232	859	1 022	39	0	2
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	1 082	504	228	34	1	0
Andre arkivinstitusjoner	0	0	0	25	1	0
Sum arkivinstitusjoner	2 314	1 363	1 250	98	2	2
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	Ikke spurt	Ikke spurt	Ikke spurt	17	0	0
Folkebibliotek	Ikke spurt	Ikke spurt	Ikke spurt	3	0	1
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	Ikke spurt	Ikke spurt	Ikke spurt	11	0	10
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	Ikke spurt	Ikke spurt	Ikke spurt	31	0	11
Museer	Ikke spurt	Ikke spurt	Ikke spurt	76	1	5
SUM ALLE	2 314	1 363	1 250	205	3	18

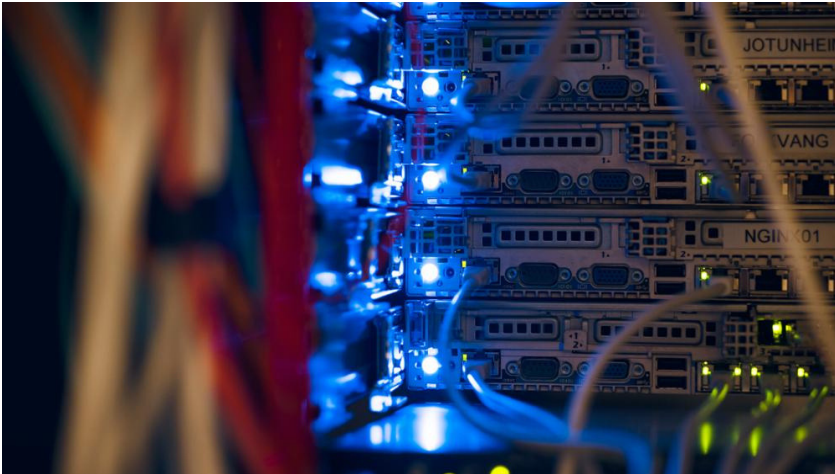
Det er til sammen bevart 2 314 offentlige og 205 private digitalt skapte arkiv(del)er. I 2015 ble det oppgitt 2 144 offentlige og 30 private uttrekk.

Det vanlige er at offentlig arkivmateriale kommer inn til bevaringsinstitusjonene i form av et uttrekk. Totaltallet for offentlig sektor fra 2016 kan derfor grovt sammenlignes med tallet for uttrekk fra 2015. Vi ser her en økning på 170.

Når det gjelder sikring av materialet rapporterer institusjonene at 1 250 arkiv(del)er er kvalitetssikret. Rundt 1 000 av de offentlige digitalt skapte arkiv(del)ene er dermed ikke kvalitetssikret, noe som tyder på at det foreligger et etterslep i sikringen av offentlig digitalt skapt materiale.

* Inkluderer alt materiale, uavhengig av form; uttrekk, innlevert materiale i filstrukturer på harddisk m.m.

** Her ser vi at noen institusjoner oppgir kvalitetssikret eller sikret av totalen, uavhengig av om det er datasett eller ei som er sikret.

Privat digitalt skapt materiale kommer som regel inn til institusjonene som løse filstrukturer på harddisk, minnepinne, cd-rom eller lignende - ikke som et uttrekk. Slike løse filstrukturer er ikke egnet for langtidslagring, og det er derfor nødvendig at det gjøres noe med den tekniske strukturen for å sikre materialet for ettertiden. Det er vanskelig å sammenligne totaltallet fra 2016 med antall private uttrekk fra 2015. I 2016 rapporteres det inn

hele 205 digitalt skapte arkiv(del)er, som er en stor økning fra 30 uttrekk i 2015. Dette kan tyde på at det for privat materiale gir et mer riktig situasjonsbilde om det spørres om et totaltall for digitalt skapte arkiv(del)er, ikke bare tall for uttrekk. Bare 18 av de 205 private arkiv(del)ene er kvalitetssikret. Dette tyder på at veldig lite av det private digitalt skapte materialet er sikret for langtidsbevaring.

Det finnes svært mange elektroniske systemer i offentlig sektor. De fleste kommuner og fylkeskommuner har elektroniske fagsystemer på hvert av sine fagområder (skole, helse og omsorg osv.), og nesten alle har også tatt i bruk et standardisert elektronisk sak- og arkivsystem. "Kommuneundersøkelsen" for 2016 viser at så mange som 54 % av kommunene og fylkekommunene aldri har foretatt uttrekk fra noen av sine elektroniske systemer for overføring til depot. En Samdok-rapport fra 2014* anslår at det fra perioden 1985-2010 finnes minimum 12 000 bevaringsverdige systemforekomster fra kommunal sektor som må sikres. Også i statlig forvaltning finnes det svært mange elektroniske systemer som inneholder bevaringsverdig dokumentasjon. Riksarkivets kartlegging av statlige arkiver fra 2015 anslår at det finnes rundt 2 200 systemer "der ute" som må sikres for ettertiden. Situasjonen på dette feltet må sies å være kritisk. For digitale arkiver fra privat sektor er situasjonen enda mer kritisk og uoversiktlig.

* "Digitalt skapt materiale i kommunal sektor 1985-2010 - kartlegging" (2014)

FOTO, FILM OG LYD

Det er som tidligere år stilt spørsmål om spesielle materialtyper som foto, film og lyd. Vi har fra rapporteringsåret 2016 valgt å ekskludere spørsmål om kart og tegninger da flere institusjoner har hatt problemer med å oppgi enkeltantall her.

Institusjonstype	Foto (antall)	Film (antall)	Lyd (antall)
Arkiverket	6 500 000	2 017	24 173
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	7 128 091	12 154	27 038
Andre arkivinstitusjoner	4 737 300	32 166	22 520
Sum arkivinstitusjoner	18 365 391	46 337	73 731
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	8 564 687	1 209	216 234
Folkebibliotek	70 420	389	163
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	406 148	3 484	769
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	9 041 255	5082	217 166
Museer	12 239 064	24 617	50 231
SUM ALLE	39 645 710	76 036	341 128

Museene oppbevarer til sammen over 12 millioner foto (museene er bedt om å oppgi foto i sine privatarkiver, foto som ikke tilhører privatarkiv skal rapporteres til museumsstatistikken). Museene oppbevarer samlet nesten 25 000 filmer og rundt 50 000 lydfestinger.

Også bibliotekene oppbevarer mye, spesielt foto og lydfestinger. Nasjonalbiblioteket er den enkeltinstitusjonen som trekker opp antallet for denne institusjonstypen mest, med hele 7 millioner foto og 215 000 lydfestinger, men også Universitetsbiblioteket i Trondheim og Universitetsbiblioteket i Bergen har et stort antall foto i sine bestander.

Arkivinstitusjonene bevarer samlet mest av de spesielle materialtypene, med over 18 millioner foto, nesten 50 000 filmer og over 70 000 lydfestinger. Flest foto blir bevart i de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene. De andre arkivinstitusjonene oppbevarer mye film og lyd, spesielt gjelder dette film.

Måleenheten for film og lyd var tidligere timer, men ble fra og med 2015 endret til antall. For flere av spesialinstitusjonene som bevarer film og lyd er ikke antall et godt nok mål, og vi kommer derfor til å vurdere å inkludere mer detaljerte spørsmål knyttet til film og lyd for disse institusjonene.

DIGITALISERING

Digitalisering av papirbasert materiale er først og fremst gjort i stor skala i Arkiverket og i de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene. Arkiverket oppgir for 2016 ca. 45 millioner sider, noe som er en stor nedgang fra de 58 millionene som ble rapportert inn i 2015. Bakgrunnen for aviket er at Arkiverket fra og med 2016 regner antall bilder/eksponeringer som antall sider.

I 2016 oppgir de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene å ha digitalisert nesten 11 millioner sider, noe som er en stor økning fra 2015 da tallet lå på rundt 4 millioner. Flere institusjoner har bidratt til økningen, spesielt Oslo byarkiv, Trondheim byarkiv, Drammen byarkiv og Fylkesarkivet i Oppland.

Institusjonstype	Papir (sider)	Foto (filer)	Film (filer)	Lyd (filer)
Arkiverket	45 100 000	85 000	25	20 308
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	10 990 480	635 860	512	16 421
Andre arkivinstitusjoner	202 555	81 762	11 190	2 706
Sum arkivinstitusjoner	56 293 035	802 622	11 727	39 435
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter*	161 743	185 884	41	400
Folkebibliotek	9 187	42 297	111	29
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	18 506	218 668	230	400
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	189 436	446 849	382	829
Museer	557 723	691 998	1 332	20 938
SUM ALLE	57 040 194	1 941 469	13 441	61 202

Museene og bibliotekene har samlet sett digitalisert lite papirmateriale, men heller konsentrert seg om å digitalisere foto. Museene har digitalisert nesten 700 000 foto, noe som er nesten like mye som arkivinstitusjonene samlet har digitalisert (rundt 800 000). Bibliotekene har digitalisert ca. 450 000 foto. Når det gjelder film og lyd, har bibliotekene digitalisert svært lite. Museene har digitalisert litt over 1 000 filmer og over 20 000 lydfestinger.

Arkivinstitusjonene har samlet sett digitalisert mest filmer (11 727). Mesteparten av disse har blitt digitalisert av Stiftelsen for folkemusikk og folkedans. Arkivinstitusjonene har samlet også digitalisert mest lyd, nesten 40 000 lydfestinger. Mesteparten av dette er gjort i Arkiv i Nordland og i Stiftelsen for folkemusikk og folkedans.

* Nasjonalbiblioteket har ikke oppgitt digitalisert arkivmateriale til arkivstatistikken.

REGISTRERING AV MATERIALE

Registreringssystemet Asta er det nasjonale verktøyet for forvaltning av og informasjon om historiske arkiver. I systemet registreres opplysninger om arkivskaper og arkiv, og om bestanddeler av arkivet. For å kunne publisere arkivinformasjonen på Arkivportalen.no, og slik gjøre den tilgjengelig for publikum, er det en forutsetning at materialet først er registrert i Asta.

Arkivverket har registrert nesten alle sine arkiver i Asta. Det høye antallet registrerte arkivstykker og mapper viser et høyt detaljeringsnivå for registrering av de ulike bestanddelene av arkivene.

Institusjonstype	Antall enkeltarkiv	Antall registrerte arkiv	Antall registrerte arkivstykker	Antall registrerte mapper
Arkivverket	26 187	25 985	2 803 591	3 835 319
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	45 020	39 558	804 763	1 689 894
Andre arkivinstitusjoner	2 693	2 593	59 720	280 280
Sum arkivinstitusjoner	73 900	68 136	3 668 074	5 805 493
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	7 215	730	Ikke spurt	Ikke spurt
Folkebibliotek	1 155	64	Ikke spurt	Ikke spurt
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 552	549	Ikke spurt	Ikke spurt
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	9 922	1 343	Ikke spurt	Ikke spurt
Museer	21 497	9 869	Ikke spurt	Ikke spurt
SUM ALLE	105 319	79 348	3 668 074	5 805 493

De (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene har totalt sett registrert flest arkiver i Asta. Opplysningene peker likevel på at kommunearkivinstitusjonene ikke har kunnet prioritere detaljregistrering av sine arkiver like høyt som Arkivverket.

Museene og bibliotekene har registrert en veldig liten del av sine enkeltarkiver i Asta. Spesielt gjelder dette for bibliotekene, der bare ca. 1/10 av enkeltarkivene de oppbevarer er registrert i Asta. Nasjonalbiblioteket oppbevarer i alt hele 6 000 enkeltarkiver, men har ikke registrert noen av disse i Asta (de bruker en egenutviklet løsning for å registrere og publisere sin arkivinformasjon på egne nettsider). Det er generelt mange museer og bibliotek som ennå ikke har tatt i bruk Asta.

TILGJENGELIGHET OG BRUK

93 % av arkivinstitusjonene oppgir at publikum har tilgang til arkivkatalogene/ arkivinformasjon på lesesal. En stor andel - hele 58 % - av museene og bibliotekene har ikke slik informasjon tilgjengelig for publikum.

Brukerne av arkivene i Norge har ikke mulighet til å møte opp i alle relevante bevaringsinstitusjoner for å få informasjon om de ulike arkivene. For å få tilgang til arkivkatalogene med registrerte arkivbeskrivelser, er det derfor nødvendig at dette publiseres. Arkivportalen.no er den nasjonale publiserings- og søketjenesten for bevaringsinstitusjoners arkivkataloger.

Selv om Arkivportalen.no er den nasjonale tjenesten, benytter ikke alle seg av den for å gjøre sine arkivkataloger tilgjengelig for brukerne. For mange er bare deler av bestanden publisert. 51 bevaringsinstitusjoner rapporterer i 2016 at de har publisert sine kataloger på Arkivportalen.no. Mens 80 % av de rene arkivinstitusjonene publiserer på Arkivportalen.no, er det ikke mer enn 36 % av museene og 10 % av bibliotekene som gjør det samme. Mange institusjoner publiserer arkivkatalogene sine bare på egne nettsider, eller ikke i det hele tatt.

Når det gjelder antallet arkiver som faktisk er publisert på Arkivportalen.no, gjelder dette for nesten 50 000 (dvs. 45 %) av arkivene som finnes i norske bevaringsinstitusjoner.

Institusjonstype	Antall enkeltarkiv	Antall publiserte arkiv på Arkivportalen.no	Andel publiserte arkiv
Arkivverket	26 187	22 662	87 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	45 020	18 355	41 %
Andre arkivinstitusjoner	2 693	1 975	73 %
Sum arkivinstitusjoner	73 900	42 992	58 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	7 215	674	9 %
Folkebibliotek	1 155	0	0 %
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 552	225	15 %
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	9 922	899	9 %
Museer	21 497	3 946	18 %
SUM ALLE	105 319	47 837	45 %

De rene arkivinstitusjonene er de som har publisert mest på Arkivportalen.no. Disse institusjonene har samlet sett publisert informasjon om 58 % av sine arkiver. Arkivverket har publisert info om 87 % av sine arkiver. Bibliotekene og museene har publisert hhv. 9 og 18 %.

Arkivverket er enkeltinstitusjonen med flest lesesalsbesøk i løpet av 2016, selv om institusjonen rapporterer en nedgang i besøk fra året før (fra 17 907 til 14 630). Arkivverket lånte ut over 22 000 arkivstykker til brukere.

Dette er en stor nedgang fra utlånet i 2015, som lå på over 40 000. Antall forespørsler totalt har også gått noe ned fra 2015, fra 36 817 til 32 656.

De (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene har i 2016 hatt ca. 8 000 besøk på lesesalene. Dette er en liten nedgang fra 2015, da tallet lå på rundt 9 000. De (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene har det høyeste antallet forespørsler, og herav suverent flest som gjelder eiendom og rettighetsdokumentasjon.

Arkiverket, inkludert Digitalarkivet.no, oppgir et noenlunde stabilt antall unike brukere på sine nettsider. I 2016 stilte undersøkelsen spørsmål om antall besøk på egne nettsider, i tillegg til unike brukere, og Arkiverket rapporterer her hele 6,5 mill.

Institusjonstype	Lesesalsbesøk	Utlånte arkivstykker	Forespørsler totalt	Forespørsler om eiendom og rettighetsdok.	Unike besøkende nettsted	Besøk nettsted
Arkiverket	14 630	22 113	32 656	13 639	1 600 000	6 500 000
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	8 043	14 515	33 781	20 386	412 639	7 226 577
Andre arkivinstitusjoner	1 315	3 519	2 382	12	172 040	2 992 358
Sum arkivinstitusjoner	23 988	40 147	68 819	34 037	2 184 679	16 718 935
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	2 359	7 012	4 912	0	-	-
Folkebibliotek	-	33	21	1	-	-
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 792	4 171	825	30	-	-
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	4 151	11 216	5 758	31	-	-
Museer	5 010	4 534	5 361	164	-	-
SUM ALLE	33 149	55 897	79 938	34 232	2 184 679	16 718 935

Totaltallet for lesesalsbesøk og forespørsler er gått noe ned fra 2015, samtidig som nettsidebruken er stabilt høy. Dette kan tyde på at brukerne begynner å hente mer av informasjonen de har behov for på nett enn det de har gjort tidligere.

ÅRSVERK

Arkivinstisusjonene oppgir årsverk for faste og midlertidige stillinger, i tillegg til å konkretisere hvor mange av årsverkene som er arkivfaglige stillinger og andre typer stillinger. De fleste årsverkene i arkivinstisusjonene er arkivfaglige.

Museene og bibliotekene oppgir årsverk for bare de arkivfaglige stillingene. Disse instisusjonene har ikke arkiv som sin hovedoppgave, og det vil derfor bli feil hvis de skal oppgi faste og midlertidige årsverk uten at årsverket er knyttet til arkivfaget.

Institusjonstype	Faste	Midlertidig	Totalt	Av disse, arkivfaglige	Av disse, andre
Arkivverket	252,50	14,50	267,00	196,80	70,20
(Fylkes)kommunale arkivinstisusjoner	318,20	47,50	365,70	327,50	38,90
Andre arkivinstisusjoner	39,10	8,80	47,90	34,00	14,40
Sum arkivinstisusjoner	609,80	70,80	680,60	558,30	123,50

I arkivinstisusjonene kommer det fram litt over 680 årsverk - 609,8 faste og 70,8 midlertidige. Arkivverket er den suverent største enkeltvirksomheten med 267 årsverk totalt, men samlet representerer de (fylkes)kommunale arkivinstisusjonene flest - 365,7 årsverk. Andre arkivinstisusjoner har 47,9 årsverk.

Det er få stillinger med forskningsrett i arkivinstisusjonene, i alt 84. Igjen har Arkivverket flest med 51. De (fylkes)kommunale instisusjonene har 25, mens de andre arkivinstisusjonene har 8. Tall for museum og bibliotek er ikke hentet inn siden disse ikke har slike stillinger rettet mot arkiv.

Institusjonstype	Arkivfaglige stillinger – faste	Arkivfaglige stillinger - midlertidige
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter*	21,20	1,00
Folkebibliotek	2,50	1,05
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	3,50	4,00
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	27,20	6,05
Museer	36,20	9,40
Sum bibliotek og museer	63,40	15,45

Museer har 36,2 faste årsverk i arkivfaglige stillinger og bibliotekene har 27,2*. I tillegg kommer her tilsammen 15,45 midlertidige årsverk i arkivfaglige stillinger.

Hvis vi legger sammen de faste årsverkene i arkivinstisusjonene med de faste arkivfaglige årsverkene i museum og bibliotek får vi 673,2 faste arkivrelaterte årsverk i bevaringsinstisusjonene. Det tilsvarende tallet for midlertidige årsverk er 86,25.

* Nasjonalbiblioteket har ikke oppgitt arkivfaglige årsverk til arkivstatistikken.

SPESIELT OM PRIVATARKIV

Alle politiske styringsdokumenter som omtaler arkiv understreker at målet for arkivpolitikken er en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Med dette menes at en skal bevare og tilgjengeliggjøre bevaringsverdige arkiv fra alle samfunnssektorer, slik at de samlet kan dokumentere samfunnet og samfunnsutviklingen. Arkiv fra statlig, kommunal og privat sektor utfyller hverandre og belyser samfunnet fra ulike vinkler og ståsteder. Privatarkiv og offentlige arkiv må ofte brukes i sammenheng når vi skal finne relevant dokumentasjon.

Det er fortsatt store skjevheter i materialet som er bevart med hensyn til samfunnssektorer og regioner. Den totale privatarkivbestanden er nå på 117 181 hyllemeter, eller 22 % av total bestand. Det er ønskelig å øke andelen privatarkiv i årene framover, for å sikre en representativ dokumentasjon av samfunnet og samfunnsutviklingen.

Tilveksten for privatarkiv har i 2016 vært på rundt 7 000 hyllemeter, noe som utgjør ca. 42 % av den totale tilveksten. Dette er en stor økning fra 2015 da tilveksten i privatarkiv var ca. 25 % av den totale tilveksten.

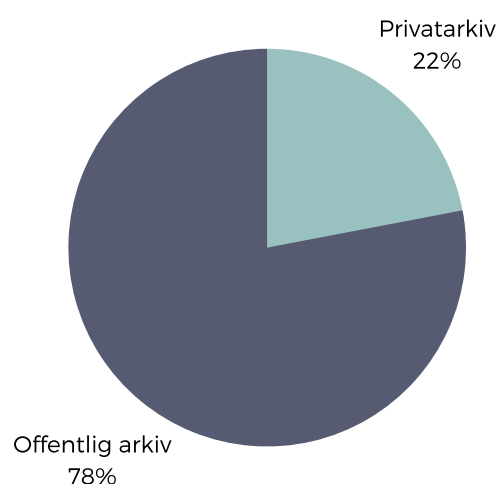
Fordelingen mellom institusjonstypene er noe annerledes når det gjelder privatarkivbestand enn fordelingen av total bestand.

Arkivinstitusjonene oppbevarer rundt 65 % av privatarkivmaterialet i Norge (merk at rundt 5 privatarkiv-institusjoner som i fjor var kategorisert som arkivinstitusjoner i år er kategorisert som museer eller bibliotek/lokalhistoriske samlinger).

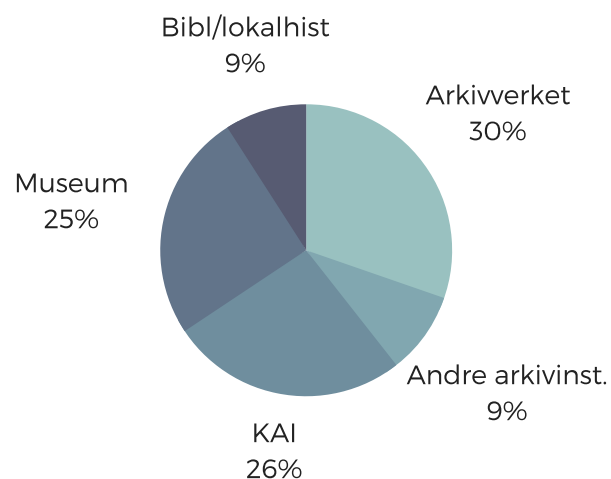
Museene bevarer 25 % av privatarkivmengden, og bibliotekene 9 %.

Privatarkiv bevares i til sammen 135 institusjoner: 28 arkivinstitusjoner, 59 museer og 48 bibliotek (inkludert de lokalhistoriske samlingene/arkivene). Mengden varierer fra 0,3 hyllemeter til Arkiverkets 35 574 hyllemeter.

Fordeling privatarkiv og offentlig arkiv

Fordeling av privatarkivbestand (hm)

De 20 største institusjonene på privatarkiv bevarer til sammen 95 812 hm privatarkivmateriale. Dette utgjør ca. 82 % av privatarkivmengden i Norge:

Institusjon	Privatarkivbestand hm	Total bestand hm
1. Arkivverket	35 574	265 721
2. Bergen Byarkiv	11 315	35 590
3. Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark)	7 459	7 459
4. Nasjonalbiblioteket	5 130	5 130
5. Arkiv i Nordland	4 998	8 126
6. Østfoldmuseene	4 382	4 503
7. Vestfoldarkivet	3 303	4 766
8. Aust-Agder museum og arkiv	2 925	8 650
9. Stiftelsen Lillehammer museum (inkl. Opplandsarkivet avd. Maihaugen)	2 391	2 391
10. NTNU, Universitetsbiblioteket i Trondheim	2 378	2 378
11. Oslo byarkiv	2 259	21 308
12. VID historiske arkiv	1 939	1 939
13. Mjøsmuseet	1 640	1 640
14. Stiftelsen Norsk Folkemuseum	1 623	1 623
15. Telemark museum	1 560	1 560
16. Anno museum	1 528	1 564
17. Museene i Sør-Trøndelag A/S	1 518	1 543
18. Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	1 400	1 400
19. Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane	1 380	8 223
20. AAT-NIA (Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark / Norsk Industriarbeidermuseum)	1 111	1 733

Blant de 20 største er Arkivverket, 6 (fylkes)kommunale arkivinstitusjoner, 2 andre arkivinstitusjoner, 9 museer og 2 bibliotek.

Tilgjengeligheten til privatarkivmateriale er relativt svak. Bare 67 % av privatarkivene er ordnet og katalogisert. Dette betyr at om lag 1/3 av privatarkivene i Norge er utilgjengelige. Situasjonen er mest utfordrende i de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene og i museene. Folkebibliotekene har svært lite privat materiale, og 55 % av dette er ordnet. Museene tar vare på en stor andel av privatarkivene i Norge, men har lite ressurser til å ordne og katalogisere materialet. De har få fagfolk på feltet og prioriterer sjelden arkivfaglige stillinger. De (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene har fagfolk og fagmiljø, men kan heller ikke sette av mye ressurser til privatarkiv som ikke er lovpålagt.

Institusjonstype	Hm privatarkiv	Hm privatarkiv ordnet	Andel av privatarkiv som er ordnet
Arkiverket	35 574,0	24 939,0	70 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	30 715,7	17 812,5	58 %
Andre arkivinstitusjoner	10 524,0	8 819,0	84 %
Sum arkivinstitusjoner	76 813,7	51 570,0	67 %
Fagbibliotek/dokumentasjonssenter	8 775,0	7 932,0	90 %
Folkebibliotek	487,3	266,0	55 %
Lokalhistoriske arkiv og samlinger	1 356,0	1 131,0	83 %
Sum bibliotek/lokalhistoriske arkiv	10 618,3	9 329,0	88 %
Museer	29 748,6	17 665,8	59 %
SUM ALLE	117 180,6	78 564,8	67 %

En liten andel av privatarkivene er registrert og publisert på Arkivportalen.no. Institusjonene oppgir å ha 54 128 privatarkiver (enkeltarkiver). Ved å gå inn i Arkivportalen.no finner vi at det er publisert 19 197 privatarkiver der. Dette betyr at informasjon om bare ca. 35 % av privatarkivene er publisert.

Tallene viser også at bibliotek og museum (som i all hovedsak bevarer privatarkiver) er institusjonskategoriene som registrerer og publiserer minst materiale (totaltall - inkluderer både offentlig og privat materiale). Spesielt gjelder dette for bibliotekene, der bare 1/10 av enkeltarkivene de oppbevarer er registrert i Asta og publisert på Arkivportalen.no.

For 2016 formulerte vi spørsmålene om digitalt skapt materiale noe annerledes enn tidligere år (tidligere ble det spurt om antall uttrekk). I 2016 har institusjonene samlet rapportert inn hele 205 digitalt skapte privatarkiv(del)er. I 2015 rapporterte institusjonene til sammen inn 30 private uttrekk. Det at institusjonene rapporterer inn en større mengde materiale i 2016 handler nok om at det meste av det private materialet kommer inn til institusjonene i andre former enn strukturerte uttrekk fra et datasystem. Mesteparten av det private digitalt skapte materialet er ikke sikret, til forskjell fra det offentlige materialet der mye mer er sikret.

MER OM ARKIV- INSTITUSJONENE

I denne statistikken, som i 2015, er det de (fylkes)kommunale arkivinstitusjonene som har brukt flest dagsverk på befaring, tilsyn og veiledning, holdt flest kurs for arkivskapere og hatt flest deltakere på kursene sine.

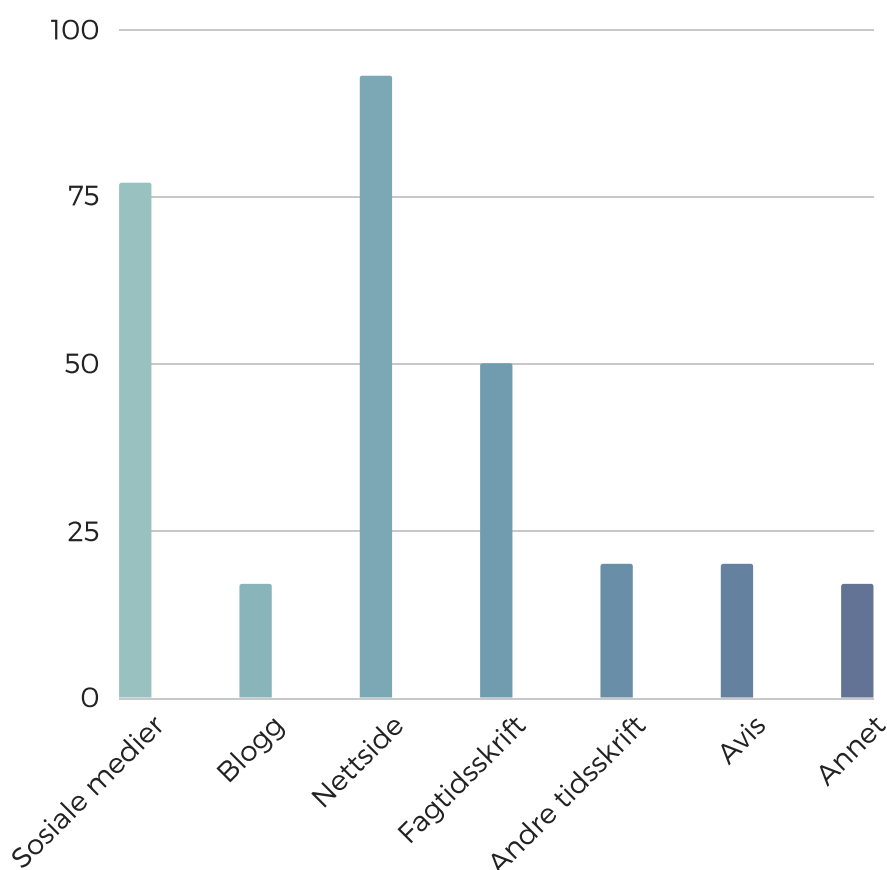
Institusjonstype	Dagsverk befaring, tilsyn, veiledning	Antall kurs for arkivskapere	Deltakere på kurs for arkivskapere
Arkivverket	1 300	13	220
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	2 920	290	3 608
Andre arkivinstitusjoner	34	27	60
Sum arkivinstitusjoner	4 254	330	3 888

Det er avholdt 233 arrangementer, holdt hele 370 foredrag av ansatte og laget 40 fysiske utstillinger av arkivinstitusjonene.

Institusjonstype	Arrangement	Foredrag	Fysiske utstillinger
Arkivverket	85	120	5
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	103	182	24
Andre arkivinstitusjoner	45	68	11
Sum arkivinstitusjoner	233	370	40

I tillegg er det produsert 37 undervisningsopplegg som 358 grupper har gått igjennom. Institusjonene har til sammen utgitt 294 publikasjoner. De har også produsert 364 fagartikler og 273 andre typer artikler. Det oppgis 12 forskningssamarbeid, der 6 er utenlandske.

Langt de fleste arkivinstitusjonene benytter egen nettside som formidlingskanal. 75 % benytter sosiale medier (f.eks. Twitter, Facebook) som formidlingskanal.

VEDLEGG 1 - INDELING INSTITUSJONSTYPE

Arkivinstitusjoner

Arkivverket

Andre arkivinstitusjoner

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Norsk Luthersk Misjonssamband

Norsk Lydinstitutt (Ikke svart)

Stiftelsen for folkemusikk og folkedans

Stortingsarkivet

VID historiske arkiv

(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner

Arkiv i Nordland

Aust-Agder museum og arkiv

Bergen byarkiv

Drammen byarkiv

Folloarkivet

Fylkesarkivet i Oppland

Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane

Hordaland fylkesarkiv

IKA Finnmark

IKA Hordaland

IKA Kongsberg

IKA Møre og Romsdal

IKA Rogaland

IKA Troms

IKA Trøndelag

IKA Vest-Agder

IKA Øst

Oslo byarkiv

Sogndal lokalhistoriske arkiv

Stavanger byarkiv

Tromsø byarkiv og bibliotek

Trondheim byarkiv

Vestfoldarkivet

Østfold interkommunale arkivselskap

Bibliotek

Fagbibliotek/dokumentasjonssenter

Arne Bjørndals samling (Ikke svart)

Det teologiske menighetsfakultetet,
historisk arkiv

Finnmark fylkesbibliotek

HL-senteret

Nasjonalbiblioteket

Norges geologiske undersøkelse, biblioteket

Norsk polarinstitutt, biblioteket (Ikke svart)

NTNU, Universitetsbiblioteket i Trondheim

Stiftelsen Arkivet

Universitetsbiblioteket i Bergen (inkl. Skeivt arkiv
og spesialsamlingene)

Lokalhistoriske samlinger og arkiver

Berger historielag

Drangedal historielag

Eiker Arkiv

Flesberg historielag

Gol bygdearkiv

Hedrum historielag

Hemsedal bygdearkiv (Ikke svart)

Hol bygdearkiv (Ikke svart)

Hole bygdearkiv (Ikke svart)

Jølster lokalhistorisk arkiv

Lier historielag

Lokalhistorisk senter Horten

Nore og Uvdal bygdearkiv

Rakkestad lokalsamling

Sauda lokalarkiv (Ikke svart)

Ski lokalhistorisk senter (Ski bibliotek)

Ål bygdearkiv

Ås kommunes lokalhistoriske arkiv

Folkebibliotek

Alvdal bibliotek
Asker bibliotek
Ballangen folkebibliotek
Brønnøy bibliotek
Bærum bibliotek (Ikke svart)
Hamarøy bibliotek
Harstad bibliotek
Haugesund folkebibliotek
Karmøy folkebibliotek
Kristiansand folkebibliotek
Kristiansund bibliotek
Kvæfjord folkebibliotek
Levanger bibliotek
Loppa folkebibliotek
Meråker (kombinasjons)bibliotek
Namsskogan folkebibliotek
Notodden bibliotek
Ringerike bibliotek
Rjukan bibliotek
Røros folkebibliotek
Selje folkeboksamling
Sirdal folkebibliotek
Skiptvet bibliotek
Sola folkebibliotek
Spydeberg bibliotek
Sula bibliotek
Surnadal folkebibliotek
Time bibliotek
Tingvoll bibliotek
Vennesla bibliotek
Verdal bibliotek

Museum

AAT-NIA (Arbeiderbevegelsens arkiv i Telemark/
Norsk Industriarbeidermuseum)
Anno museum
Arran Lulesamisk senter
Buskerudmuseet (Ikke svart)
Dalane folkemuseum

Drammens museum for kunst og kulturhistorie
Falstadsenteret
Forsvarets museer
Gudbrandsdalsmusea AS
Hardanger og Voss museum (Ikke svart)
Haugalandmuseene
Helgeland Museum
Ivar Aasen-tunet (Ikke svart)
Jødisk Museum i Oslo
Jødisk Museum i Trondheim
Kistefos-Museet
Midt-Troms museum
Mjøsmuseet AS
Musea i Sogn og Fjordane
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark IKS
Museene i Akershus (MIA)
Museene i Sør-Trøndelag A/S
Museet Midt IKS
Museum Nord
Museum Stavanger AS
Museum Vest
Museumssenteret i Hordaland
Narvik krigsmuseum (Ikke svart)
Nordlandsmuseet
Nordmøre museum, Stiftelsen
Nord-Troms museum
Norsk Bergverksmuseum
Norsk Jernbanemuseum (Ikke svart)
Norsk Luftfartsmuseum
Norsk Oljemuseum
Norsk Skogfinsk Museum
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum
Norsk vegmuseum (Ikke svart)
Oslo Museum
Perspektivet Museum
Preus museum
PUNKT Ø AS
Randsfjordmuseene AS
RiddoDuottarMuseat
Romsdalsmuseet

Ryfylkemuseet
Skimuseet i Holmenkollen
Stiftelsen Bergens Sjøfartsmuseum
Stiftelsen Kulturkvartalet
Stiftelsen Lillehammer museum (inkl.
Opplandsarkivet, avd. Maihaugen)
Stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst
Stiftelsen Norsk Folkemuseum
Stiftelsen Norsk Teknisk Museum
Stiftinga Jærmuseet
Stiftinga Sunnmøre Museum
Stiklestad Nasjonale Kultursenter (Ikke svart)
Sunnhordland museum
Svalbard museum
Sør-Troms Museum
Telemark Museum
Telemuseet
Tromsø museum
Valdresmusea AS
Varanger museum IKS (Ikke svart)
Verdensarvsenter for bergkunst - Alta
Museum IKS
Vest-Agder-museet IKS
Vest-Telemark museum
Vigeland-museet
Østfoldmuseene